

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000056

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-01-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бакаєв Микола Юрійович

2. Mykola Bakaiev

Кваліфікація: д.філософ, 033

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 033

Назва наукової спеціальності: Філософія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філософія

Дата захисту: 22-01-2024

Спеціальність за освітою: 033 Філософія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 2960

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 02, 02.15.31, 02.15.31.03, 02.01

Тема дисертації:

1. Пояснення і розуміння в постаналітичній філософії історії
2. Explanation and Understanding in Postanalytic Philosophy of History

Реферат:

1. Вибір теми дослідження обґрунтований широким філософським інтересом до пояснення і розуміння та великим методологічним значенням цих понять безпосередньо для філософії історії. Як показано у вступній частині роботи, впродовж останніх десятиліть у цій галузі відбуваються значущі трансформаційні процеси, що пов'язані з розвитком постаналітичної філософії історії та ще тільки очікують на систематичне осмислення. Заповнити цю прогалину покликана ця дисертаційна робота, яка присвячена дослідженню методів пояснення і розуміння в постаналітичній філософії історії у трьох аспектах: 1) історичному, 2) теоретичному та 3) прикладному. Центральним фокусом дослідження є виявлення філософсько-методологічного значення понять пояснення і розуміння у вказаних аспектах, а саме: встановлення історичних передумов філософсько-методологічного осмислення понять пояснення і розуміння; з'ясування розвитку відповідних методів у сучасній англійській філософії; аналіз позиції постаналітичної філософії історії та визначення її специфіки у порівнянні з іншими різновидами філософії історії – аналітичної, яка зосереджена передовсім на історичному пізнанні, та континентальної, яка зосереджена здебільшого на

історичному процесі; розгляд ролі методів пояснення і розуміння у методологічних розвідках постаналітичної філософії історії; розкриття прикладного значення вказаних методів. Зазначені три основні аспекти визначили також структуру роботи: кожному з аспектів постаналітичної філософії присвячено окремий розділ. В історичному аспекті розглядається розвиток методів пояснення і розуміння в західній філософії протягом XIX–XXI століть у призмі напрацювань Огюста Конта та Йогана Густава Дройзена, що методологічно вплинули на подальший філософії на аналітичну і континентальну, а також через представників континентальної, аналітичної, постаналітичної філософії. В теоретичному аспекті розкривається значення методів пояснення і розуміння у постаналітичній філософії історії, а саме в методології контрфактичної історії на загальному рівні аналізу та в методології інтелектуальної історії, історії ідей, біографістики на індивідуальному рівні. В прикладному аспекті застосовуються філософсько-методологічні настанови постаналітичної філософії історії через аналіз двох історичних прикладів. Таким чином, в дисертаційному дослідженні враховано різноманіття філософських течій через розкриття історичних передумов, теоретичних положень та прикладного застосування методів пояснення і розуміння у постаналітичній філософії історії, виявляючи історичний вплив розколу філософії й розкриваючи постаналітичний підхід, що долає цей розкол через поєднання різних традицій. Постаналітична філософія, що з'явилася як відгалуження від аналітичної філософії 1980-х років, стала унікальним поєднанням аналітичних і континентальних підходів. Найвідомішим представником цієї філософії є Ричард Рорті, що висвітлює методологічне розмаїття історіографії філософії, а у філософії історії цей напрям втілюють такі дослідники, як Квентін Скіннер, Марк Бевір, Авіезер Такер тощо. Перший розділ роботи простежує історичний розвиток від континентальної філософії та аналітичної філософії до постаналітичної філософії, а другий аналізує теоретичні здобутки постаналітичній філософії історії. Нарешті, у третьому розділі акцентується увага на прикладному значенні методів пояснення і розуміння, яке продемонстроване на двох історичних подіях. Автор вдається до аналізу Чорнобильської катастрофи 1986 року за допомогою методології контрфактичної історії, виводячи на основі різних каузальних пояснень розуміння події. Другий приклад стосується ідейної еволюції раннього Дмитра Донцова, де використовуються постаналітичні підходи інтелектуальній історії та біографістики. Ключові слова: аналітична філософія, англомова філософія, вплив, жанри історіографії філософії, інтелектуал, інтелектуальна історія, історія філософії, континентальна філософія, позитивізм, постаналітична філософія, пояснення, розуміння, сучасна філософія, філософія історії, філософія.

2. The choice of the research topic is justified by a wide philosophical interest in explanation and understanding, and the great methodological significance of these concepts specifically for the philosophy of history. As shown in the introduction, during the last decades significant transformational processes have been taking place in this area, which are associated with the development of postanalytic philosophy of history and are still in need for systematic study. This dissertation is intended to fill this gap and is devoted to the study of methods of explanation and understanding in postanalytic philosophy of history in these three aspects: 1) historical, 2) theoretical and 3) applied. The central focus of the thesis is to identify the philosophical and methodological significance of the concepts of explanation and understanding in these aspects, namely: establishment of historical prerequisites for philosophical and methodological conceptualization of the concepts of explanation and understanding; clarification on the development of relevant methods in contemporary English-speaking philosophy; analysis of the position of postanalytic philosophy of history and definition of its specificity compared to other kinds of philosophy of history – analytic one that studies mainly historical cognition, and continental one that studies mostly historical process; inquiry into the role of methods of explanation and understanding in methodological research of postanalytic philosophy of history; uncovering of the applied value of these methods. These three main aspects have also determined the structure of the work: a separate chapter is devoted to each of the aspects of postanalytic philosophy. In the historical aspect, the development of methods of explanation and understanding in the Western philosophy of the 19th–21st centuries is examined through the works of Auguste Comte and Johann Gustav Droysen, as both contributed methodologically to the further split of philosophy into analytic and continental, as well as through the representatives of continental, analytic, postanalytic philosophy. In the

theoretical aspect, the meaning of methods of explanation and understanding in postanalytic philosophy of history is explicated specifically in the methodology of counterfactual history at the general level of analysis and in the methodology of intellectual history, history of ideas, biography at the individual level. In the applied aspect, the use of philosophical and methodological notions of the postanalytic philosophy of history is demonstrated through the analysis of two historical examples. This way the dissertation considers the diversity of philosophical approaches by revealing historical premises, theoretical positions, and the applied use of the methods of explanation and understanding in the philosophy of history, revealing the historical consequence of the split of philosophy and also the postanalytic approach that overcomes this schism through a combination of different traditions. Postanalytic philosophy, which emerged as a development in the analytic philosophy of the 1980s, has become a unique combination of analytic and continental approaches. The most famous representative of this philosophy is Richard Rorty, who highlights the methodological diversity of the historiography of philosophy, and in the philosophy of history this direction is embodied by such researchers as Quentin Skinner, Mark Bevier, Aviezer Tucker and so on. The first chapter of the dissertation investigates the historical development from continental philosophy and analytic philosophy to postanalytic philosophy, whereas the second one analyzes the theoretical work of postanalytic philosophy of history. Finally, the third chapter focuses on the application of methods of explanation and understanding, which is demonstrated on example of two historical events. The author resorts to the analysis of the 1986 Chernobyl disaster using the methodology of counterfactual history, formulating the understanding of the event based on various causal explanations. The second example concerns the ideological evolution of the early Dmitry Dontsov, where postanalytic approaches to intellectual history and biography are used. Keywords: analytic philosophy, contemporary philosophy, continental philosophy, English-speaking philosophy, explanation, genres of historiography of philosophy, history of philosophy, influence, intellectual, intellectual history, philosophy of history, philosophy, positivism, postanalytic philosophy, understanding.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Bakaiev M. Ю. A methodological inquiry on compatibility of Droysen's understanding and Weber's counterfactuals / M. Bakaiev // NaUKMA Research Papers in Philosophy and Religious Studies. – 2022.– V. 9–10. – P. 127–136.
- Бакаєв М. Ю. Пояснення та розуміння як методи історичного і біографічного пізнання / М. Бакаєв // Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. – 2021. – Т. 8. – С. 3–9.
- Бакаєв М. Ю. Щодо пояснення та розуміння в сучасній англомовній філософії / М. Бакаєв // Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. – 2020. – Т. 6. – С. 81–88.
- Бакаєв М. Ю. Витоки розмежування понять «пояснення» і «розуміння» у філософії науки та історії XIX століття / М. Бакаєв // Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. – 2020. – Т. 5. – С. 60–68.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Менжулін Вадим Ігорович
2. Vadim Menzhulin

Кваліфікація: д. філ. н., професор, 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8136-0600

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Йосипенко Сергій Львович
2. Serhii Yosypenko

Кваліфікація: д. філ. н., старший науковий співробітник, 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5928-6638

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соболевський Ярослав Андрійович

2. Yaroslav Sobolievskyi

Кваліфікація: д. філ. н., доц., 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8251-2744

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козловський Віктор Петрович

2. Viktor Kozlovskyi

Кваліфікація: к. філос. н., доц., 09.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8302-3977

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Киево-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Циба В'ячеслав Миколайович

2. Vyacheslav Tsyba

Кваліфікація: к. філос. н., доцент, 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Киево-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ткачук Марина Леонідівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ткачук Марина Леонідівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Басенко Олена Едуардівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна